

**Управління освіти і науки Броварської міської ради
Броварського району Київської області
Дитячий естетико-натуралістичний центр «Камелія»**

***МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ФОРМУВАННЯ
ЕКОЛОГІЧНОГО ТА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО
ВИХОВАННЯ НА ГУРТКУ «ФОТОНАТУРАЛІСТИ»***

**Олександр Степанов,
керівник гуртка
«Фотонатуралісти»**

Бровари
2022

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОБОТИ ФОТОНАТУРАЛІСТА

1.1. Основні технологічні процеси фотозйомки у натуралістичній фотографії

РОЗДІЛ II. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ У ВИХОВАНЦІВ ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

2.1. Сутність формування екологічних знань та свідомості у вихованців гуртка

2.2. Сучасні підходи та методи формування у вихованців екологічної обізнаності

РОЗДІЛ III. ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ У ВИХОВАНЦІВ НА ГУРТКУ «ФОТОНАТУРАЛІСТИ»

3.1. Особливість та форма організації роботи з формування національно-патріотичної свідомості

3.2. Формування національно-патріотичної свідомості у вихованців закладу позашкільної освіти

ВИСНОВКИ

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

ДОДАТКИ

ВСТУП

Фотограф-чудова професія. Адже він зупиняє мить, ще до того, як хтось її помітить... Й.Судек

Із винайденням фотографії людство отримало універсальний засіб пізнання світу. Важко переоцінити роль фотографії у житті сучасного суспільства, її значення у мистецтві, науці, техніці. Цифрова фототехніка з кожним роком стає все доступнішою, але це не призводить до покращення якості знімків юних фотографів. Це пояснюється уявною простотою отримання зображення за допомогою автоматичної фотокамери, і відсутністю знань з основ фотомайстерності. Юним дослідникам, які мріють присвятити своє життя біології, медицині чи аграрним наукам, украй потрібні ґрунтовні знання з техніки фотографування та технології фоторобіт.

Гурток «Фотонатуралісти» має на меті дати вихованцям систему необхідних і доступних знань з натуралістичної фотографії та здійснити свій вклад у збереження навколишнього середовища засобами фотографії. Оволодіння знаннями про фотографування живої природи сприятиме розвитку у вихованців гуртка любові до навколишнього середовища, бережного ставлення до природних ресурсів задля збереження краси природи. Окрім теоретичної підготовки фотонатуралісти проводять практичне засвоєння матеріалів курсу:

- проводяться практикуми з пейзажної зйомки;
- практикуми зі зйомки окремих видів рослин і тварин;
- практикуми з портретної фотозйомки;

Особлива увага приділяється натуралістичній фотографії як одному з основних методів пропаганди охорони природи і збереженню природних ресурсів. Закріплення ряду навичок проходить при практичному фотографуванні на місцевості. Особливо цікаві фотографії можна одержувати весною під час весняного прольоту птахів, будівництва гнізд, вигодовування пташенят.

Під час фотографування природних об'єктів гуртківці ознайомлюються з видами пейзажів, а також з гравюрами і малюнками, набувають навичок відбору пейзажних композицій, їх систематизації.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОБОТИ ФОТОНАТУРАЛІСТА

1.1. Основні технологічні процеси фотозйомки у натуралістичній фотографії

Гурткова робота побудована на основі діяльнісного, особистісно-орієнтованого та компетентнісного підходів. Метою є формування ключових компетентностей особистості засобами фотомистецтва. Основні завдання педагога полягають у формуванні таких компетентностей:

- пізнавальної, яка передбачає формування уявлень про фотографічне мистецтво, основ цифрової фотографії, знайомство з найпоширенішою фотоапаратурою й обладнанням, будовою цифрових фотоапаратів, форматами запису цифрових зображень, жанрами фотографії, історією розвитку фотосправи та становлення наукової й природничої фотографії, роботами фотографів-натуралістів і майстрів зображувальної журналістики; розуміння поняття інтелектуальної власності та авторського права;
- практичної, спрямованої на оволодіння вміннями користуватись фототехнікою для створення художнього та документального фото, досліджень біологічних організмів, природних та техногенних процесів з використанням фотоапаратури, засвоєння основних операцій фотографування та цифрової обробки фотознімків, фоторетушування, підготовки фоторобіт до друку та публікації у мережі інтернет, налаштування робочого середовища основних графічних редакторів; використання мобільних пристроїв для створення художнього фото;
- творчої, спрямованої на формування стійкого інтересу до занять натуралістичною та науковою фотографією, вміння використовувати сучасне

фотографічне обладнання для фіксування на фотознімках біологічних, хімічних, техногенних та інших процесів; засвоєння художніх прийомів та засобів зйомки; формування здатності до системного та логічного мислення, вміння проявляти творчу ініціативу; здобуття досвіду створення власних фотопроектів, генерування ідей, висування гіпотез, розвитку асоціативного мислення;

– комунікативної, яка спрямована на формування вміння застосовувати знання під час фотографування об'єктів природи, здатності ефективно формувати комунікаційну стратегію; встановлювати відповідні зв'язки для досягнення результату; використовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії; обґрунтовано оцінювати результати власних фотопроектів та досліджень;

– соціальної, яка передбачає формування вміння бачити екологічні проблеми та шукати шляхи їх вирішення, ставити вимоги до себе та оточуючих щодо збереження навколишнього середовища; відповідати за прийняття рішень у складних умовах; нести відповідальність за здоровий спосіб життя та своєчасне використання методів саморегуляції; сприяння професійному самовизначенню вихованців. Особливістю програми є поєднання навчання фотомайстерності з біологічною та екологічною освітою. Програма гуртка початкового рівня навчання розрахована на дітей, що не мають навичок у фотографуванні. Вихованці ознайомлюються з історією розвитку фотографії, вчать працювати з різними фотоапаратами та допоміжним обладнанням. Діти здобувають початкові знання з обробки фотографій за допомогою графічних редакторів «Photoshop», «Coral», «Paint». Практичне фотографування вихованці розпочинають після бесіди про композицію фотокадру. Вони знайомляться з різноманітними жанрами фотографії (натюрморт, пейзаж, репортаж, графіка, портрет, макро– зйомка, предметна).

Навчання передбачає поглиблене вивчення технік зйомки, використання освітлювальних приладів; вихованці ознайомлюються з

поняттями документальної та художньої фотографії, можливостями, які надає графічний редактор «Adobe Lightroom». Здобувачі освіти знайомляться з роботою фотобанків і фотостоків і особливостями підготовки робіт для них, самостійно працюють над вибором сюжетів зйомки та їх назвами. Вихованці постійно працюють над створенням власного фотоархіву і портфолію. Програмою гуртка вищого рівня передбачено проєктування та створення сюжетів фотозйомки, використання фіксуючої фотографії у експериментах та дослідях. Працюючи над колективними завданнями, юні фотонатуралісти виконують окремі частини спільної композиції, працюють над створенням фотогербарію, ентомологічної фотоколекції. Це згуртовує колектив гуртка: діти розуміють, що від якості роботи кожного залежить кінцевий результат.

При викладенні матеріалу використовують різні методи навчання, серед них: пояснювально-ілюстративні (розповідь, пояснення, бесіда, демонстрація тощо) та проблемно-пошукові (проблемне викладення матеріалу, дослідницькі, частково-пошукові).

Поряд з груповими, колективними формами роботи проводиться індивідуальна робота, в тому числі при підготовці до фотоконкурсів та фотовиставок. Передбачено також екскурсії, походи в природу, відвідування фотовиставок і фотостудій, фото-пленери, знайомство з фотографами-професіоналами і фотоаматорами. Формами контролю за результативністю навчання вихованців є підсумкові заняття, тестування, презентації творчих робіт, підготовка портфолію за визначеною темою, участь у фотоконкурсах, фотовиставках різних рівнів.

РОЗДІЛ II. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ ТА У ВИХОВАНЦІВ ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

1.1. Сутність формування екологічних знань та свідомості у вихованців гуртка

Екологічна освіта і виховання в умовах глобальної екологічної кризи розглядаються світовою спільнотою як основна складова стратегії сталого

розвитку людства у ХХІ сторіччі, спрямована на забезпечення майбутнього Землі. Екологічній освіті дітей та молоді визначена особлива роль в Цілях сталого розвитку України на період до 2030 року. Основна увага у цьому процесі акцентується на цілісному і міждисциплінарному підході до формування у дітей та молоді компетентностей, необхідних для практичної діяльності щодо покращення якості навколишнього середовища. Розвиток освіти для сталого розвитку викликає потребу в нових педагогічних моделях, педагогічній культурі, новому педагогічному змісті. Зокрема, позашкільна освіта для сталого розвитку має сприяти розповсюдженню знань про стан довкілля та надавати критерії, стандарти, рекомендації щодо прийняття рішень з природоохоронних питань.

В умовах глобальної екологічної кризи в усьому світі актуальним питанням є не лише регулювання господарської діяльності людини, а й формування перш за все її екологічної культури та свідомості. Основою формування таких компетентностей є отримання базових й наукових екологічних знань для дітей охоплюючи період від дошкільного до старшого.

Базовим компонентом у позашкільній програмі є правильний підхід, підбір методів і завдань вихователем відповідно до інтересів та вікової категорії гуртківців, з метою формування у них гармонійного співіснування з природою.

Озираючись на відомі висловлювання великих мислителів, науковців та філософів ми переконуємось «істинна не змінна». Адже і сьогодні ми наслідуємо та притримуємось думок та порад видатних людей. Сучасні педагогічні підходи, зміна вимог до освітнього процесу, використання модернізованих та інтеграційних методів дослідження направлені на основне – всебічний розвиток дітей. А тому перед вихователем стоїть не легке завдання – зацікавити та навчити нашу молодь.

Встановлення поняття «екологічні знання» пройшло чималий період. Звісно, екологічний світогляд та основні положення в екології у складі інших дисциплін (зоології, ботаніки, біогеографії та ін..) було сформовано задовго

до виокремлення її в самостійну науку, проте лише у першій половині ХІХ у 1866 році завдяки Е. Геккелю, поняття «екологія» набула загального визнання, з чого власне й починаються екологічні знання. Загалом, розвиток екологічних знань у ХХ столітті відбувався у двох напрямках: перший – класична екологія, яка вивчає природні процеси та явища, другий – досліджує відношення «організм – середовище» з поступовим переходом на філософсько-світоглядну проблематику, тобто «людина-природа». Відповідно до цього, сутність формування екологічних знань має свої особливості, які з однієї сторони потребують чіткого розуміння природних явищ та встановлення причинно-наслідкових зв'язків, а з іншого – вміння аналізувати та приймати екологічно правильні рішення.

Екологічна свідомість, культура, виховання, відповідальність, як будь-яке інше, неможливе без навчання, і навпаки. Знання екологічного змісту, на думку Т. Вороненко, вирішують ряд основних завдань, що є наріжним каменем формування екологічних компетентностей. Цікавою і досить правильною думкою є те, що особливість екологічних знань полягають в тому, що вони відображають не лише існуюче, а й показують необхідне, тобто спрямовані в майбутнє, даючи певну орієнтацію діям людей у використанні ресурсів природи для розвитку суспільства. Таким чином вони сприяють формуванню прогностного аспекту екологічної свідомості, що є надзвичайно важливим в сучасних умовах.

Таким чином, саме екологічні знання слугують теоретичним ядром формування екологічної свідомості. Згідно трактування С. Скрипника, екологічна свідомість – це форма суспільної свідомості, яка знаходиться в стадії формування і включає сукупність ідей, теорій, поглядів, мотивацій, що відбивають екологічну сторону суспільного буття, як-от: реальну практику відносин між людиною і середовищем її життя, між суспільством і природою, включаючи комплекс регулятивних принципів і норм поведінки, що спрямовані на досягнення оптимального стану системи «суспільство-природа» .

Однак, варто пам'ятати, що отримані знання та наявність екологічної свідомості ще не гарантують правильну поведінку. А тому, завдання вчителя полягає в застосуванні таких прийомів у процесі навчання гуртківців які б сприяли розвитку екологічно ціннісних орієнтацій в повсякденному житті та у професійному.

2.2. Сучасні підходи та методи формування у вихованців екологічної обізнаності

Саме позашкільна, а насамперед природнича освіта, має формувати такі гуманітарні цінності, як ставлення до себе та довкілля, стиль життя, активну життєву позицію. Вироблення критеріїв результативності освіти для сталого розвитку здійснюється через аналіз системи науково-дослідницької, експериментальної та природоохоронної роботи. Загальною метою навчальних програм є формування ключових компетентностей особистості, створення умов для творчої самореалізації і професійного самовизначення молоді засобами поглибленої біологічної освіти. Робота передбачає надання якісної позашкільної освіти на засадах формування у дітей ноосферного мислення в умовах постіндустріального суспільства. Інтеграція наукової методології та позашкільної дидактики сприятиме формуванню цілісної наукової картини світу, перетворенню біологічних знань у наукові переконання, адекватному ставленню до загальнолюдських цінностей, забезпечить практичне спрямування екологічних знань у майбутній діяльності. Загалом йдеться про створення такої системи цінностей, як складову культурного світобачення, яка б не залежала від таких факторів, як економічна ситуація, зміна політичної влади тощо, в якій би захист і збереження природи вважались такою ж цінністю, як і саме життя. Біологічні дисципліни є невід'ємною складовою допрофільної підготовки та профільного навчання майбутніх екологів, зоологів, фахівців у сфері агропромислового комплексу, оскільки вирішують завдання органічного поєднання дисциплін біологічного профілю, охорони навколишнього

природного середовища та збалансованого природокористування в єдину цілісну систему знань. Зміст біологічних дисциплін концентрує змістовно-логічне ядро наукової інформації, що становить провідний компонент допрофесійної компетентності вихованців закладів позашкільної освіти. Біологічні знання реалізують завдання екологічної освіти на теоретичному рівні, розкривають суспільну значущість екологічного матеріалу, сприяють розвитку екологічного мислення, збагачують мотиваційну сферу природоохоронної діяльності гуманістичними, патріотичними, екологічними, естетичними та пізнавальними мотивами.

Робота гуртка побудована на основі як загально дидактичних (науковості, систематичності, доступності, послідовності, зв'язку навчання із життям), так і специфічних (краєзнавчий, фенологічний, народознавчий) принципів. Загальними принципами є комплекс взаємопов'язаних принципів екологічної освіти в інтересах сталого розвитку: неперервності, міждисциплінарності, інтегрованості, єдності теорії і практики. Особливість цього циклу роботи полягає у тому, що значна увага приділяється самостійній практичній роботі вихованців у лабораторіях, на природі та навчально-дослідних земельних ділянках, проведенню розвивальних екскурсій до науково-дослідних установ, аграрних підприємств, музеїв, виставок.

Набуття екологічних знань у вихованців гуртка є комплексним та тривалим процесом, який потребує залучення усіх навчальних дисциплін. Адже саме під час вивчення природничих наук, має відбуватися поєднання всіх компонентів екології (загальної і прикладної) з біологією і географією, що розкривають учням світ рослин, тварин, довкілля, та з фізикою і хімією, що дають комплекс політехнічних знань, уявлення про наукові засади і принципи сучасного виробництва. Отже, екологічні ідеї сприяють встановленню тісного взаємозв'язку між природничими предметами. Досить дієвим механізмом в отриманні екологічних знань виступає, наприклад, посилення екологічної складової в навчальних змістах

природничих дисциплін, формування екологічних навичок діяльності з охорони довкілля (залучення учнів до природоохоронної діяльності у шкільних лісництвах, садівництвах, мисливських господарствах, до участі у заходах Всеукраїнських екологічних турнірів, флешмобів, в науково-дослідній роботі ; у куточках природи в школах, будинках школярів, еколого-натуралістичних центрах). Саме залучення активності учнів сприятиме широкій обізнаності, розумінні та володіння екологічними процесами та явищами, що сприятиме підвищенню рівня їхніх знань, екологічної культури і свідомості.

Формування у вихованців екологічної обізнаності та певного рівня знань, повинно враховуватись з урахуванням їхніх вікових особливостей, адже від цього напряму залежить вироблення правильних підходів та методів, які повинні «працювати».

Для гуртківців інформація та уявлення про навколишнє середовище, про живу і неживу природу формується в конкретній поведінці на емоційному рівні. Тому основне завдання вихователя полягає у допомозі юним дослідникам відчувати розмаїття об'єктів і явищ природного середовища, сформувати інтерес до нього, виховати милосердя та почуття любові до всього живого, бажання оберігати й примножувати все, чим багата рідна земля.

РОЗДІЛ III. ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ У ВИХОВАНЦІВ НА ГУРТКУ «ФОТОНАТУРАЛІСТИ»

3.1. Особливість та форма організації роботи з формування національно-патріотичної свідомості

«Патріотичне виховання - це сфера духовного життя, яка проникає в усе, що пізнає, робить, до чого прагне, що любить і ненавидить людина, яка формується». (В. О. Сухомлинський).

Національно-патріотичне виховання дітей та молоді – це комплексна системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади, освітніх закладів, сі громадянських організацій, сім'ї та інших соціальних інститутів щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави. Найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації.

Пріоритетним напрямком виховання дітей та молоді в національній системі освіти є патріотичне виховання. Актуальність патріотичного та духовного виховання юного покоління зумовлюється процесом формування в Україні громадянського суспільства, становлення єдиної нації.

Патріотизм сьогодні є нагальною потребою і для людей, і для держави, оскільки високий рівень патріотизму громадян забезпечить повноцінний гармонійний розвиток як особистості в державі, так і суспільства в цілому.

Патріотичне та духовне виховання підрастаючого покоління забезпечить цілісність народу України, його національне відродження, об'єднання різних етносів і регіонів країни, соціально-економічний і демократичний розвиток України, розбудову та вдосконалення суверенної правової держави, соціально-політичну стабільність у державі та гідне представлення нашої країни у світі.

Який же патріотизм, які якості і риси повинні мати школярі? Серед характерних ознак патріотизму визначаються розуміння і сприйняття української ідеї; сприяння розбудові державної незалежності; засвоєння національних цінностей: української культури, мови, прищеплення

шанобливого ставлення до історичної пам'яті; військово-патріотичне виховання тощо.

В Україні національно-патріотичне виховання є одним із пріоритетних напрямів діяльності держави та суспільства щодо:

- розвитку національної свідомості на основі суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність),
- формування у громадян:
- почуття патріотизму,
- поваги до Конституції і законів України,
- соціальної активності та відповідальності за доручені державні та громадські справи,
- готовності до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України,
- сповідування європейських цінностей .

Основою національно-патріотичного виховання в Україні є утвердження поваги до державної мови, піднесення її престижу серед громадян. Патріотичне виховання є складовою національного виховання, головною метою якого є становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин. Воно сприяє єднанню українського народу, зміцненню соціально-економічних, духовних, культурних основ розвитку українського суспільства і держави. □

Складові національно-патріотичного виховання

Основними складовими національно-патріотичного виховання є:

громадянсько-патріотичне виховання,

військово-патріотичне виховання,

духовно-моральне виховання .

Військово-патріотичне виховання

Військово-патріотичне виховання визначено складовою національно-патріотичного виховання, що в часи воєнної загрози стає пріоритетом національно-патріотичного виховання. Військово-патріотичне виховання орієнтоване на формування у зростаючої особистості готовності до захисту Вітчизни, розвиток бажання здобувати військові професії, проходити службу у Збройних Силах України як особливому виді державної служби. Його зміст визначається національними інтересами України і покликаний забезпечити активну участь громадян у збереженні її безпеки від зовнішньої загрози.

Предмети уваги національно-патріотичного виховання

- Національна ідея
- Національна культура
- Рідна мова
- Історія народу і держави
- Самовизначення, самоідентифікація
- Категорії Батьківщини (мала і велика Батьківщина)
- Лідери та герої народу, нації, держави
- Рідний край, місто, село
- Рідні мати, батько

Бажані результати національно-патріотичного виховання

Як наслідок людина, громадянин чи представник певної нації або національності

- Розуміє і поділяє сутність національної ідеї
- Є носієм національної культури
- Своєю професійною діяльністю сприяє економічному, науковому, культурному зростанню Батьківщини

- Любить і відстоює рідну мову, користується нею
- Любить, захищає і відстоює рідну країну / державу / територію
- Любить, захищає і відстоює свої звичаї, традиції
- Любить, захищає і підтримує співгромадян з патріотичним способом мислення
- Постійно відчуває гордість за вищенаведене і приналежність до цих категорій.

Національно-патріотичне виховання в Україні

За роки незалежності України в східних і південних регіонах країни офіційна урядова позиція змінилася, проте опір такій позиції не тільки не ослаб — але й навіть подекуди набрав агресивних форм. Важливим фактором, що сприяє зростанню розшаровування в суспільстві є те, що задача патріотичного виховання на практиці нерідко здійснюється швидкими казенно-бюрократичними заходами, не приймаючи до уваги побажання місцевого населення.

Працюють громадські ініціативи щодо патріотичного виховання дітей та молоді. Зокрема, громадська організація Інститут саморозвитку людини «Самріті» запропонувала навчальний посібник «Курс юного патріота», який пропонує доповнити класичні три компоненти навчального процесу (розвиваючий, навчальний, виховний) психологічно-терапевтичною та емоційно-корекційною складовою, яка являє собою четвертий компонент, що, на переконання автора, є нагальною потребою у сучасних закладах освіти.

Мета патріотичного виховання конкретизується через систему таких виховних завдань:

- утвердження в свідомості і почуттях особистості патріотичних цінностей, переконань і поваги до культурного та історичного минулого України;

- виховання поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки;
- підвищення престижу військової служби, а звідси – культивування ставлення до солдата як до захисника вітчизни, героя;- усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її патріотичною відповідальністю;
- сприяння набуттю дітьми та молоддю патріотичного досвіду на основі готовності до участі в процесах державотворення, уміння визначати форми та способи своєї участі в життєдіяльності громадянського суспільства, спілкуватися з соціальними інститутами, органами влади, спроможності дотримуватись законів та захищати права людини, готовності взяти на себе відповідальність, здатності розв'язувати конфлікти відповідно до демократичних принципів;
- формування толерантного ставлення до інших народів, культур і традицій;
- утвердження гуманістичної моральності як базової основи громадянського суспільства;
- культивування кращих рис української ментальності;
- працелюбності, свободи, справедливості, доброти, чесності, бережного ставлення до природи;
- формування мовленнєвої культури;- спонукання зростаючої особистості до активної протидії українофобству, аморальності, сепаратизму, шовінізму, фашизму.

Однією з найважливіших педагогічних закономірностей є та, що в процесі формування особистості, а отже, й підростаючого покоління, найефективніші шляхи пізнання – це від рідного до чужого, від близького до далекого, від національного до міжнаціонального, світового.

Система виховання постійно відтворює і поглиблює емоційно-естетичний, художньо-творчий, модальний та інтелектуальний компоненти свідомості рідного народу, створює умови для розвитку і розквіту природних задатків і талантів кожного громадянина України, формування духовного потенціалу – найвищої цінності нації та держави.

Мета патріотичного виховання – це виховання свідомого громадянина, патріота, набуття молоддю соціального досвіду, високої культури міжнаціональних взаємин, формування у молоді потреби та уміння жити в громадському суспільстві, духовності та фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної культури.

Патріотичне виховання в школах спрямовується на залучення учнів до глибинних пластів національної культури і духовності, формування у дітей та молоді національних світоглядних позицій, ідей, поглядів і переконань на основі цінностей вітчизняної та світової культури. Воно здійснюється на всіх етапах навчання в школі, забезпечується всебічний розвиток, гармонійність і цілісність особистості, розвиток її здібностей та обдарованість, збагачення на цій основі інтелектуального потенціалу народу, його духовності і культури, виховання громадянина України, здатного до самостійного мислення, суспільного вибору і діяльності, спрямованої на процвітання України.

В основу виховання мають бути покладені принципи гуманізму, демократизму, єдності сім'ї і школи, наступності та спадкоємності поколінь.

Найважливішою громадянською рисою особистості є сформованість національної свідомості, патріотичних почуттів до рідної землі, свого народу, готовності до праці в ім'я України. Ціновим засобом відображення нації є формування в людини національної гідності й гордості за свою Батьківщину, відмова від почуття національної меншовартості, від почуття національної наповноцінності, що формувалися віками.

Серед виховних напрямів сьогодні найбільшої актуальності набуває патріотичне, громадянське виховання як основоположні, що відповідають нагальним вимогам та викликам сучасності, закладають підвалини для формування свідомих нинішніх і прийдешніх поколінь. Інтеграційні процеси в Україні відбуваються на фоні сплеску патріотичних почуттів і нових ставлень до історії, культури, традицій і звичаїв українського народу.

Сьогодні потрібні нові підходи до виховання патріотизму як почуття і як базової якості особистості.

Патріотизм – одне з найбільш глибоких людських почуттів. Як правило, це поняття розуміють як відданість і любов до Батьківщини, до свого народу, гордість за їхнє минуле й сьогодення, готовність до її захисту. Це почуття є одним із найважливіших духовних надбань особистості. Воно характеризує вищий рівень розвитку особистості й проявляється в її активно-діяльній самореалізації на благо Батьківщини. Це одне з найглибших почуттів, що закріплювалося століттями й тисячоліттями розвитку відокремлених етносів. Це соціально-політичне явище, якому притаманні природні витоки, власна внутрішня структура, що в процесі суспільного розвитку наповнювалася різним соціальним, національним і класовим змістом. Психологи визначають патріотизм як певне моральне ставлення й оцінку особистістю елементів Вітчизни. Патріотичне почуття, соціально-моральне у своїй основі, особистість набуває не лише шляхом біологічної спадковості, а неодмінно під впливом соціального середовища, виховання (соціалізації) у широкому розумінні слова. Нині патріотизм покликаний дати новий імпульс духовному оздоровленню народу, формуванню в Україні громадянського суспільства, яке передбачає трансформацію громадянської свідомості, моральної, правової культури особистості, розквіту національної самосвідомості і ґрунтується на визнанні пріоритету прав людини.

Невід’ємною складовою патріотизму є національна свідомість. Національна свідомість - це сукупність соціальних, економічних, політичних, моральних, етичних, філософських, релігійних поглядів, норм поведінки, звичаїв і традицій, ціннісних орієнтацій та ідеалів, в яких виявляються особливості життєдіяльності націй та етносів.

Основними складовими національної свідомості виступають:

- сприйняття оточуючого світу та ставлення до нього;
- усвідомлення національно-етнічної належності;

- ставлення до історії та культури своєї національно-етнічної спільноти;
- ставлення до представників інших націй і національностей;
- патріотичні почуття та патріотична самосвідомість;
- усвідомлення національно-державної спільноти.

Визначальною рисою українського патріотизму має бути його дієвість, спроможна перетворювати почуття в конкретні справи та вчинки на користь держави. Справжній патріот повинен мати активну життєву позицію, своїми справами та способом життя сприяти якісним змінам ситуації в країні на краще. Для формування такої свідомості особистості має бути успішно реалізована цілісна система патріотичного виховання. В основу патріотичного виховання мають бути покладені історичні й культурні цінності, традиції і звичаї народу, значення яких зростає в умовах європейської інтеграції України. У зв'язку з цим патріотичне виховання є важливим державним завданням. Головною тенденцією патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до своїх Батьківщини, держави, народу, нації. Системне духовно-морального виховання має базуватися на цінностях духовної культури українського народу. Позитивним явищем сучасної освіти є те, що в новій системі цінностей, яка формується в молодого покоління, чільне місце посідають ідеї християнства.

Одним із покликань української національної системи освіти та виховання є завдання пробуджувати і виховувати в кожній дитині патріотичні якості, цінності:

- любов до батька і матері, родичів, своїх предків, рідної природи, землі;
- любов до рідної мови, культури, народу, пошану до його історичного минулого, національних традицій, звичаїв;
- глибоке усвідомлення своєї національної приналежності, відчуття єдності з представниками своєї нації;

- турботу про добре ім'я - своє і своїх друзів та краян, збереження своєї людської і національної гідності, честі;

- активну діяльність з метою розвитку рідної культури, мистецтва, науки, демократії, державотворчих процесів;

- синівську любов до України – Батьківщини, готовність захищати від ворогів рідну землю, здатність на подвижництво, героїчні справи в ім'я свободи і незалежності України.

У процесі організації патріотичного виховання необхідно дотримуватись таких принципів:

– національної спрямованості – передбачає формування національної самосвідомості, виховання любові до рідної землі, свого народу, шанобливе ставлення до його культури;

– гуманізації виховного процесу – педагог зосереджує увагу на дитині як вищій цінності, враховує її вікові та індивідуальні особливості й можливості, не форсує її розвиток, спонукає до самостійності, задовольняє базові потреби дитини, виробляє індивідуальну програму її розвитку, стимулює свідоме ставлення до своєї поведінки, діяльності, патріотичних цінностей;

– самоактивності й саморегуляції – сприяє розвитку в учня суб'єктних характеристик; формує здатність до критичності й самокритичності, до прийняття самостійних рішень;

– культуровідповідності – передбачає єдність патріотичного виховання з історією та культурою народу, його мовою, народними традиціями та звичаями, які забезпечують духовну єдність, наступність і спадкоємність поколінь;

– полікультурності – інтегрованість української культури у європейський та світовий простір, створення для цього необхідних 11 передумов: формування у дітей та учнівської молоді відкритості, толерантного ставлення до культури, мистецтва, вірування інших народів; здатності диференціювати спільне і відмінне в різних культурах, сприймати українську культуру як невід'ємну складову культури загальнолюдської;

- соціальної відповідності – обумовлює необхідність узгодженості змісту, методів патріотичного виховання в реальній соціальній ситуації, в якій організовується виховний процес. Патріотичне виховання молоді здійснюється за такими напрямками: – державний – базується на забезпеченні державою системи героїко-патріотичного виховання;
- соціальний – ґрунтується на вивченні норм моралі, їх дотриманні, орієнтований на усвідомлення пріоритету загальнолюдських цінностей та інтересів, виховання шанобливого ставлення до культури, історії, мови, звичаїв, традицій українського народу;
- військовий – передбачає вивчення військової історії України, основних зразків техніки, озброєння Збройних Сил України, набуття початкових навичок користування ними, підвищення фізичної загартованості в інтересах підготовки до захисту Вітчизни;
- психолого-педагогічний – ґрунтується на вивченні психологічних особливостей молоді, урахуванні їх у процесі підготовки юнаків до військової служби, проведенні методичної роботи з узагальнення та поширення передового досвіду героїко-патріотичного виховання, вдосконаленні форм і напрямів цієї діяльності;
- правовий – передбачає формування глибоких правових знань, розвиток високої правової культури.

3.2. Формування національно-патріотичної свідомості у вихованців закладу

На гуртку «Фотонатуралісти» формуються почуття патріотизму, любові до свого народу, вміння аналізувати зовнішні та внутрішньополітичні умови та вміння самостійно адекватно оцінювати події, що відбуваються у державі і світі. Виховується почуття гордості, глибокої поваги до символів держави, іншої загальнодержавної та регіональної символіки та історичних святинь.

Діти відвідують та впорядковують пам'ятники загиблим воїнам-визволителям, що знаходяться на території міста. Учні вітають зі святом

Перемоги ветеранів Великої Вітчизняної війни, запрошують їх на виховні години. Приділяється увага організації та здійсненню різноманітних екскурсій та походів з метою ознайомлення з пам'ятними та історичними місцями рідного краю.

На занятті гуртка постійно виховують повагу до державних символів, розвивають в них свідомість справжніх громадян і патріотів своєї країни. Уже стало традицією розпочинати свята державним Гімном України.

В рамках національно–патріотичного виховання в проводяться виховні години, бесіди, темами яких є: святкування знаменних дат, ознайомлення з історією рідного краю, звичаями і традиціями українського народу, видатними людьми України тощо.

Традиційним стало проведення святкувань Дня Збройних Сил України, Дня Соборності, Дня захисника Вітчизни, «Козацькі забави».

Вихованці знайомляться з державними символами України, її культурною спадщиною. намагаємося прищепити любов до своєї нації, відчутти себе її часткою. Проводиться цикл таких виховних заходів: «Із знання свого родоводу», «Ми всі українці – єдина сім'я». Улюбленою формою роботи є тематичні екскурсії «Знайомство з містом», екскурсії до краєзнавчого музею.

У підлітковому віці настає період значних зрушень у розвитку самосвідомості особистості. Учні чітко усвідомлюють себе частиною своєї сім'ї. Вони намагаються бути гідними своєї родини.

Вихованцям старшого віку притаманне громадсько-державне усвідомлення. Вони переживають процес кристалізації і шліфування громадянськості, почуття господаря держави, патріота і оцінюють їх через призму інтересів держави. У виховній роботі використовуються такі форми роботи: круглі столи, години спілкування, диспути, конференції, вікторини, конкурси. Вони приймають участь у пошуковій роботі: записують спогади про минуле, вивчають історичні місця, знайомитися з подіями пов'язаними з бойовими діями у роки Великої Вітчизняної війни, збирають цікавий пошуковий матеріал про героїв війни.

Педагогічну позицію нашого колективу характеризують повага до кожної дитини як до особистості, віра в здатність учнів працювати серйозно,

захоплено, творчо. Саме ця позиція визначає вибір методів, засобів, прийомів і форм навчання та виховання, що передбачають самостійність в здобутті знань, посилену дослідницьку діяльність, обґрунтування і доведення своїх поглядів.

Навчальний матеріал викладається так, щоб не тільки знали й розуміли те суспільство, в якому ми живемо й працюємо, але і вносили свою маленьку часточку в подальше його удосконалення і розвиток, постійно прагнули до покращення навколишньої дійсності.

З метою організації патріотичного виховання учнівської молоді в закладі проводяться:

- лекції, бесіди;
- семінари, «круглі столи», конференції ;
- уроки пам'яті ;
- зустрічі з ветеранами війни, праці та військової служби;
- походи місцями бойової слави;
- пошукову роботу;
- години спілкування ;

Одним із дієвих засобів національно-патріотичного виховання є проведення дитячих та молодіжних ігор.

Заходи з національно-патріотичного виховання, враховує вікові особливості вихованців, рівень їх розумових здібностей, їх мотивацію та рівень сформованості патріотичних почуттів і національної свідомості. Впровадження ідей національно-патріотичного виховання молоді здійснюється шляхом реалізації таких виховних завдань:

- Відновлення та вшанування національної пам'яті;
- Зустрічі з ветеранами війни, воїнами - афганцями, учасниками ліквідації аварії на ЧАЕС, дітьми війни.

Робота в цих напрямках забезпечує сприятливі умови для самореалізації особистості в Україні відповідно до її інтересів та можливостей;

сприяє набуттю молоддю соціального досвіду, успадкування духовних та культурних надбань українського народу, формуванню мовної культури, оволодіння та вживання української мови як духовного коду нації;

формуванню духовних цінностей українського патріота: почуття патріотизму, національної свідомості, любові до українського народу, його історії, Української Держави, рідної землі, родини, гордості за минуле і сучасне на прикладах героїчної історії українського народу та кращих зразків культурної спадщини;

утвердження в свідомості громадян об'єктивної оцінки ролі українського війська в українській історії, спадкоємності розвитку Збройних Сил у відстоюванні ідеалів свободи та державності України і її громадян;

формування психологічної та фізичної готовності молоді до виконання громадянського та конституційного обов'язку щодо відстоювання національних інтересів та незалежності держави, підвищення престижу і розвиток мотивації молоді до державної та військової служби;

підтримання кращих рис української нації — працелюбності, прагнення до свободи, любові до природи та мистецтва, поваги до батьків та родини; створення умов для розвитку громадянської активності, професіоналізму, високої мотивації до праці як основи конкурентоспроможності громадянина, а відтак, держави.

Отже, процес патріотичного виховання має бути керований та системний з урахуванням інтересів вихованців.

ВИСНОВКИ

Вихованці мають знати і розуміти:

- поняття фотографічного мистецтва та цифрової фотографії;
- історію розвитку натуралістичної фотографії;
- види найпоширенішого фотографічного обладнання і апаратури;
- основні частини фотоапаратів і їх призначення;
- правила фотозйомки в природі;
- різновиди об'єктів і що таке фокусна відстань та світлосила об'єктива;
- режими фотозйомки;
- складові процесу фотозйомки;
- що таке діафрагма, чіткість, витримка;
- основні види та правила підбору сюжетів фотозйомки;
- технологію (стадії) процесу обробки фотознімків.

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- використовувати меню та режими цифрового фотоапарата під час зйомки різних сюжетів;
- користуватися світлофільтрами та блендами;
- робити фотознімки різних жанрів;
- аналізувати результати зйомки;
- проявляти творчу ініціативу під час створення власних фото проєктів;
- застосовувати здобуті знання під час фотографування живих та фіксованих об'єктів.

Вихованці мають набути досвід:

- підготовки та вибору фотографічного обладнання для різних видів зйомки;
- проведення фотозйомки в різних умовах;– відбору робіт та оформлення фотовиставок;
- використання фотозйомки у навчальному дослідництві.

Формування екологічної культури, яка передбачає розуміння сучасної екологічної кризи та основні проблеми держави і світу, усвідомлення їх важливості й актуальності; любові до природи; засвоєння наукових знань про закономірності розвитку природи; формування потреби у спілкуванні з природою; становлення культури поведінки у довкіллі; набуття навичок активної діяльності з охорони та відновлення біорізноманіття; зосередження уваги учнів на розв'язанні екологічних проблем і прийнятті відповідних рішень; пробудження в учнів занепокоєності станом природи, середовища; ініціювання екологічного мислення та екологічної поведінки у повсякденному житті; виховання постійної турботи як про власне здоров'я, так і про довкілля.

Школа та заклади позашкільної освіти це життєвий простір дитини; тут вона не просто готується до життя, а живе. Тому виховна робота планується так, щоб сприяти становленню особистості як творця і проектувальника життя, гармонізації та гуманізації стосунків між учнями і педагогами, школою і родиною, керуючись ідеями самоцінності дитинства, демократичного діалогу між поколіннями. Важливу роль у цьому відіграє позакласна робота. Її мета полягає у задоволенні інтересів і запитів дітей, розвитку їх творчого потенціалу, нахилів і здібностей у різних сферах діяльності та спілкування. Домінуюча роль в її організації належить педагогу, який є передусім організатором виховних заходів.

Мета формування патріотичних почуттів передбачає вироблення і зміцнення в свідомості кожного громадянина гордості за свою Вітчизну, її історію й традиції, готовності захищати її свободу.

Наше завдання – виростити дітей справжніми громадянами та патріотами з почуттям особистої відповідальності.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Габрусев В. Інтернет. Мережеві технології / В. Габрусев // Інформатика. – 2005. – № 15-16. – С. 3-95.
2. Гурский Ю.А., Гурская И.В. Photoshop CS2. Трюки и эффекты/ Ю.А. Гурський, И.В. Гурская – Санкт-Петербург: ЗАО Издательский дом «Питер», 2005.
3. Дорошенко Ю. Комп'ютерна графіка в старших класах /Ю. Дорошенко. – К. : Вид. дім «Шкільний світ», 2005. – 128 с.
4. М. Михальченко. Виховання політичне // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. — К.: Парламентське видавництво, 2011. — 808 с.
5. Виховання громадянина: Сутність громадянського виховання / П. Ігнатенко, В. Поплужний, Н. Косарева, Л. Крицька // Шкільна бібліотекака. – 2003. – № 8. – С. 3-19.
6. Вишняк М. Патріотичне виховання учнів за допомогою української мови та літератури // Рідна школа. – 2001. – № 9. – С. 25-28.
7. Гонський В. Патріотизм як основа сучасного виховання та ідеології держави // Рідна школа. – 2001. – № 2. – С. 9-14.
8. Дубина М. Руденко Ю. Патріотичне виховання молоді // Освіта України. – 2006. – №8. – С. 5.
9. Івашковська В. Стратегія, методика та концептуальні засади військово-патріотичного виховання школярів // Рідна школа. – 2002. – № 11. – С. 26-30.
10. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності// Дошкільне виховання. – 2003. - №2. – С.3-8.
11. Петренко О., Дежнюк Г. Національно-патріотичне виховання учнівської молоді // Позакласний час. – 2005. – №3-4. – С. 28-29 .

ДОДАТКИ

Особлива увага приділяється натуралістичній фотографії як одному з основних методів пропаганди охорони природи і збереженню природних ресурсів.

Проводяться практикуми зі зйомки окремих видів рослин і тварин

Цікаві практикуми з пейзажної зйомки

Під час фотографування природних об'єктів гуртківці ознайомлюються з видами пейзажів, а також з гравюрами і малюнками, набувають навичок відбору пейзажних композицій, їх систематизації.

Однією із формою роботи є портретна зйомка

Традиційним стало проведення святкувань Дня захисників і захисниць України, Дня Соборності, «Козацькі забави», свято Осені і інші свята.

Улюбленою формою роботи є тематичні екскурсії «Знайомство з містом»